

АТОМНИК УКРАЇНИ

№26 (1148) 14 грудня 2023 року

Заснована 1 грудня 2000 року

ГАЗЕТА ПРОФЕСІЙНОЇ СПІЛКИ

ПРАЦІВНИКІВ АТОМНОЇ ЕНЕРГЕТИКИ ТА ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ

14 ГРУДНЯ — ДЕНЬ ЛІКВІДАТОРА

Шановні ліквідатори!

З нагоди Дня ліквідатора в Україні хочемо висловити вам свою щирість та повагу за вашу велику працю та жертвність у боротьбі з наслідками Чорнобильської катастрофи.

Ваше мужнє та самовіддане ставлення до роботи, ваша відданість державі та людям заслужують на найвищу похвалу. Ви є прикладом для наступних поколінь, які повинні знати та пам'ятати про вашу важливу роль у історії нашої країни.

Нехай ваша праця завжди буде визнаною та поважною. Здоров'я і довгих років життя!

III ПЛЕНУМ ЦК АТОМПРОФСПІЛКИ

Про соціальний діалог та зобов'язання соціальних партнерів

8 грудня 2023 року у м. Київ у Будинку профспілок відбувся III Пленум Центрального комітету Атомпрофспілки. Роботі Пленуму передували засідання Президії ЦК Атомпрофспілки та Статутної комісії ЦК Атомпрофспілки 7 грудня. Участь у Пленумі взяли профспілковий актив та керівники підприємств атомно-енергетичного комплексу, а також профільних міністерств та відомств: голова Департаменту ядерної енергетики та промисловості Міністерства енергетики Дмитро Чальцев, заступниця начальника Управління — начальниця відділу соціальної політики Міненерго Тетяна Марченкова, директор Департаменту природно-заповідного фонду та біорізноманіття Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України Едуард Арустамян, перший заступник Голови Державного агентства України з управління зоною відчуження Андрій Тимчук, заступник Голови ДАЗВ Максим Шевчук, в. о. завідувача сектору правового забезпечення ДАЗВ Наталія Тарасенко, виконавчий директор з персоналу ДП НАЕК «Енергоатом» В'ячеслав Губа, директор Департаменту соціального розвитку Компанії Сергій Павловський, інші посадові особи.

Про кризовий стан ДП «СхідЗК»

У першому блоці розглянутих на Пленумі питань — виконання рішень II Пленуму ЦК Атомпрофспілки (відбувся 19.05.2023 року) щодо виведення

з кризового стану ДП «СхідЗК».

Голова Атомпрофспілки Валерій Матов зазначив, що ДП «СхідЗК» є надзвичайно проблемним уже протягом багатьох років, проблеми створювали-

ся штучно і вкрай поглибилися в останні роки. «З призначенням тимчасово виконуючим обов'язки гендиректора державного підприємства «Східний гірничозбагачувальний комбінат» першого заступника генди-

ректора цього підприємства — Ігоря Васильовича Бугайова, з'явився певний здоровий соціальний діалог з колективом, є розуміння і підтримка. Є певні позитивні тенденції, хоча й не дуже оптимістичні, але, все-таки, ми зупинили нарощування заборгованості із заробітної плати. Проте вирішальним у виведенні з кризи уранового підприємства є не зусилля керівництва, а термінові заходи з боку державних органів управління. Кабінет Міністрів має вирішити питання необхідної фінансової підтримки ДП «СхідЗК», якому сьогодні загрожує банкрутство».

(Закінчення на 2-й стор.)

РОЗВИТОК АТОМНОЇ ЕНЕРГЕТИКИ

Урану на всіх не вистачить. Як дефіцит сировини загальмував атомну енергетику?

Під такою назвою на сайті «Економічна правда» вийшла доволі актуальна стаття, яка зачіпає інтереси урановидобувних підприємств України в розрізі подальшого розвитку атомної енергетики України та світу. Адже автор Богдан Мірошніченко стверджує, що для запланованого відновлення атомної енергетики немає сировини. Видобуток урану зростає повільніше за амбіції великих країн.

Ми друкуюємо статтю, і попросили прокоментувати наведені в матеріалі аналіз і висновки нашого експерта, багаторічного очільника Східного гірничозбагачувального комбінату, нині — помічника генерального директора підприємства Олександра Геннадійовича СОРОКІНА.

Історія атомної енергетики — це про Атланта, який досі не розправив плечі. Ядерні реактори вважаються чистими, стабільними та дешевими в експлуатації, однак цій технології так і не судилося підкорити світ.

Спочатку її розвиток спіткнувся об трагедію на атомній електростанції (АЕС) Three Mile Island у 1979 році, через яку США на 33 роки припинили будівництво нових реакторів. Через сім років сталась аварія на Чорнобильській АЕС, яка налякала увесь світ.

Добила крихку репутацію атомних електростанцій аварія на «Фукусіма-1» у 2011 році. І хоча людських жертв там майже не було, вона подарувала «зеленим» політикам аргументи для масового переходу на альтернативні джерела електроенергії.

Побудовані раніше АЕС закривали після вичерпання їхнього ресурсу або навіть раніше. А нових реакторів майже не будували.

Лише війна в Україні і спровоковане діями росіян подорожчання нафти та газу змусили світ повернутися до «мирного атома». У наступні 17 років World Nuclear Association (WNA) очікує росту виробництва ядерної енергії на 75%.

На шляху до будівництва сотень нових атомних реакторів чимало випробувань. Видобуток урану зростає повільніше за амбіції великих країн, а складні ланцюги постачання ядерного палива вже потерпають від війн, санкцій та державних переворотів.

Відродження атомної енергетики

Світ узяв курс на зменшення викидів вуглецевого газу, а отже — заміну «брудних» вугільних станцій та мазуту, на які наразі припадає близько 40% виробництва електроенергії на планеті.

Самих лише вітряків та сонячних панелей недостатньо, адже їхні потужності залежать від погоди. Відновлювальна енергетика стане надійною лише

через кілька десятиліть після поширення технологій зберігання та перерозподілу енергії. А поки потрібне принаймні одне стабільне джерело електрики.

Ідеальним варіантом довгий час вважався газ. Саме під блакитне паливо будували свою енергетичну інфраструктуру країни Заходу та Азії. І досить скоро про це пошкодували.

Росія, ключовий експортер газу, перекинула постачання у Європейський Союз та «зламала» весь світовий ринок блакитного палива. Тож ЄС почав купувати скраплений газ, притягуючи до себе дедалі більше танкерів та розкручуючи ціни до рекордних показників.

(Закінчення на 3-й стор.)

МІЖНАРОДНИЙ ПРОФСПІЛКОВИЙ РУХ

Захист належних промислових робочих місць у Європі

27-29 листопада у Празі відбулося щорічне засідання Східно-Європейського Регіону Європейської Профспілки IndustriALL (сюди належать профспілки з Польщі, Чехії, Словаччини, Словенії, Угорщини, України).

Активний діалог

На цьому засіданні українські профспілки представляли чотири об'єднання: Атомпрофспілка, Профспілка авіабудівників, Профспілка металургів та Профспілка «Машприлад».

Головна мета зібрання — координування роботи в регіоні, організація спільних акцій та формування спільної позиції від Східного Регіону на Виконком IndustriALL-Європа. А також донесення з першоджерела ситуації про війну в Україні, реалізації промислової політики і захист членів профспілки в умовах війни та обмежень, обумовлених воєнним станом.

Учасники української делегації взяли активну участь у презентаціях, дискусіях та загальній роботі зустрічі. До прикладу, представники профспілок Угорщини за певними нашою делегацією в

Брюсселі, який відбудеться під час проведення Виконкому IndustriALL-Європа. Виконком розгляне питання погіршення з правами профспілок у Європі, питання деіндустріалізації Європи та зменшення інвестицій в промислові галузі.

Є план.

Що цікавого для України?

Також Юдит поінформувала про початок широкомасштабної кампанії, яка розпочалася 21 листопада 2023 року щодо захисту належних робочих місць у промисловості Європи. Кампанія базується на проактивному плані дій зі створення та захисту належних робочих місць у промисловості (розроблено 8 пропозицій). До плану також внесено участь у виборчій кампанії до Європарламенту (5 пропозицій та 5 вимог до майбутніх парламентаріїв), робота стартує весною 2024

13 українських членських організацій набули членство в IndustriALL-Європа в листопаді минулого року і розпочали роботу в цій організації.

цілковитій підтримці України, на відміну від державної політики Угорщини.

Деякі профспілки Чехії зауважили, що виробничі потужності певних галузей працювали на російський ринок, зараз мають проблеми з виробництвом та збутом продукції, але солідарні з Україною.

Важливе призначення і питання прав профспілок

Екс-Генеральний Секретар IndustriALL-Європа Люк Траєнгл, який приймав українські профспілки до лав цієї організації, був обраний Генсеком МКП. Свої повноваження він розподілив до 2025 року серед двох своїх заступників. Зокрема, Ізабель Бертес — відповідальна за колдоговірну роботу, соціальну політику, виробничі ради та аерокосмічну галузь, машинобудування, оборонну промисловість, кораблебудування тощо. А Юдит Кіртон-Дарлінг — за промислову політику, автомобільний сектор, металургію, хімічну та фармацевтичну галузі, енергетику тощо. Їхні повноваження надіслані членським організаціям і будуть затверджені на наступному Виконкомі.

На зустрічі Юдит у деталях розповіла про страйк шведських металістів проти компанії Tesla, про підготовку до загального мітингу 13 грудня поточного року в

року. Всі членські організації IndustriALL-Європа мають брати участь у цій кампанії.

У своєму виступі Юдит приділила велику увагу Європейській Директиві про мінімальну заробітну плату, ухвалену у вересні Європарламентом. Директиви є обов'язковими для імплементації в законодавство країн-членів Євросоюзу, а також рекомендовані для імплементації для країн-кандидатів до ЄС. IndustriALL-Європа та інші Європейські федерації проводять зараз для членських організацій навчання з роз'яснювання положень Директиви та шляхів імплементації в законодавство Європейських країн.

Для України, де розмір мінімальної заробітної плати визначається у Законі про Державний бюджет на відповідний рік, особливо важливим буде положення про критерії, які формують мінімальну заробітну плату. Згідно з Директивою беруться показники медіанної та середньої зарплати.

Для українських членських організацій було надано роз'яснення щодо механізмів співпраці в рамках IndustriALL-Європа. Зокрема, надано інформацію щодо Внутрішньої консультативної групи Україна-ЄС, куди обрано представників IndustriALL-Європа.

ЩИРІ СПІВЧУТТЯ

Атомпрофспілка у глибокій жалобі з приводу непоправної втрати — передчасної смерті нашого колеги — юриста Відділу колективно-договірної та правової роботи Ігоря ЧУЛЮКА, серце якого перестало битися на 54-му році.

Повідомлення про смерть Ігоря Георгійовича глибоким болем відгукнулося у серцях тих, хто його знав. У нашій пам'яті він назавжди залишиться чесною, порядною, відповідальною за свої вчинки віруючою людиною, доброзичливим колегою, професіоналом своєї справи.

Глибоко сумуємо з приводу цієї непоправної втрати та висловлюємо щирі співчуття родині померлого. Він був добросердним батьком і чоловіком, щасливою людиною, жив мріями про майбутнє своїх дітей.

Вічна світла пам'ять нашому колезі.

ЮРИДИЧНА
КОНСУЛЬТАЦІЯ

Чи має особа право працевлаштування за кордоном під час воєнного стану?

Так. Громадяни України мають право займатися трудовою діяльністю за кордоном, якщо вона не заборонена законодавством України та держави перебування.

Права громадян України, які працюють за кордоном, захищаються законодавством України та держави перебування, якщо інше не передбачено міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України. (стаття 10 ЗУ «Про зайнятість населення»).

Як здійснюється оплата праці у разі збільшення норми тривалості робочого часу?

У разі встановлення нормальної тривалості робочого часу понад 40 годин на тиждень, оплата праці здійснюється у розмірі, збільшеному пропорційно до збільшення норми праці.

Як укласти трудовий договір?

Роботодавці й працівники самі вирішують, чи укласти договір у письмовій формі.

На період воєнного стану допускаються строкові договори з новими працівниками, зокрема для заміни тимчасово відсутніх працівників, які в евакуації, відпустці чи втратили працездатність.

Якщо працівник з нефіксованим робочим часом протягом календарного місяця не виконував роботу, чи нараховується йому заробітна плата?

Мінімальна тривалість робочого часу працівника, який виконує роботу на підставі трудового договору з нефіксованим робочим часом, протягом календарного місяця становить 32 години.

Якщо працівник протягом календарного місяця виконував роботу менше 32 годин, йому повинна бути виплачена заробітна плата не менше ніж за 32 години робочого часу відповідно до умов оплати праці, визначених трудовим договором.

III ПЛЕНУМ ЦК АТОМПРОФСІЛКИ

Про соціальний діалог та зобов'язання соціальних партнерів

(Закінчення. Початок на 1-й стор.)

В.о. обов'язків генерального директора ДП «СхідЗК» Ігор Бугайов у виступі зазначив, що Комбінат намагається забезпечити діяльність уранових шахт. «Енергоатом» відправив першу партію видобутого в Україні уранового концентрату канадському стратегічному партнеру. «На сьогодні ми відвантажили 188 тонн. Водночас діяльність комбінату обмежена двома основними факторами. По-перше, це гострий дефіцит кваліфікованих кадрів. На підприємстві мало б працювати понад 800 людей, нині їх 500 — решта пішли до лав Збройних сил або звільнились. А це не дає змоги збільшити виробництво. Недокомплект штатної чисельності персоналу становить 30,7 відсотка. А гірничі спеціалістів ще більше, на Інгульській шахті — 60 відсотків, на Новокосятинській — 50. Для забезпечення діяльності СхідЗК нам потрібні кадри, кадрів, і ще раз кадрів».

Ігор Бугайов також зауважив, що є постійний ризик зупинки виробництва через арешт та блокування рахунків. У підприємства існує кредиторська заборгованість перед постачальниками сировини та матеріалів. Вона сформована за попередній період — з 2018 по 2022 роки. І становить майже 2,7 млрд гривень. Кредитори відкрили 784 виконавчих проваджень про стягнення з ДП «СхідЗК» кредиторської заборгованості на загальну суму 1 млрд 8 мільйонів гривень. «Тому всі наші банківські рахунки державною виконавчою службою Мін'юсту арештовані. Запобігти негативним наслідкам могло би прийняття законопроекту №7447 «Про відновлення платоспроможності державних підприємств, що забезпечують потреби атомних електростанцій України...», але з вересня минулого року не розглядається Верховною Радою».

Юрист Атомпрофспілки Ігор Охрименко у своєму виступі нагадав про загрози зупинки уранового підприємства й існуванню ядерної промисловості України. Серед основних проблем він назвав: наявність великого розміру кредиторської заборгованості, арешт розрахункових рахунків підприємства, заборгованість із заробітної плати, значний дефіцит кадрів, відволікання обігових коштів на відпрацьовану Смолінську шахту. (Смолінська шахта є збитковою, майже виробила свої запаси. Залишилися невеликі ділянки, на яких собівартість видобутку урану втричі перевищує собівартість видобутку на Новокосятинській шахті).

Ігор Охрименко розповів про заходи, спрямовані на виконання рішень попереднього Пленуму Атомпрофспілки щодо стабілізації роботи комбінату. Жодних гарантій щодо своєї підтримки СхідЗК від держави так і не отримав.

Директор Департаменту ядерної енергетики та промисловості Міністерства енергетики України Дмитро Чальцев прокоментував ситуацію так: «Постанова №534 не реалізована і не може бути реалізована. Для її реалізації необхідне погодження з європейськими кредиторами ДП НАЕК «Енергоатом». Тому що у НАЕК є Комплексна програма підвищення безпеки, яка реалізується за їхні кошти. «Енергоатом» звертався до європейських кредиторів з цього приводу і погод-

ження не отримав. Це перша причина. А друга — під час реорганізації Компанії таке об'єднання неможливе. Доки реорганізацію не буде завершено.

Дмитро Чальцев також надав інформацію стосовно Державної цільової економічної програми розвитку атомно-промислового комплексу на період до 2026 року. В урядовому розпорядженні державним замовником Програми визначено Міненерго. Йому ж доручалося разом з іншими зацікавленими центральними органами виконавчої влади розробити та подати в шестимісячний термін КМУ проект. «Вона — в Кабінеті Міністрів. Щодо зняття з експлуатації уранового об'єкта. Найближчим часом проведимо зустріч узгоджувальна нарада».

Про вирішення питань соціального діалогу

Основну увагу на Пленумі було приділено стану соціального діалогу на підприємствах, що перебувають у сфері впливу Атомпрофспілки, передусім — на підприємствах атомної енергетики та промисловості.

Голова ППО ДП НАЕК «Енергоатом» Сергій Снітков повідомив на Пленумі ЦК Атомпрофспілки, що буквально у переддень зібрання адміністрація НАЕК пішла на соціальний діалог: «На сьогодні ми домовилися з адміністрацією, вчора буквально були підписані дуже важливі спільні рішення, зокрема щодо заробітної плати працівників на 2024 рік. І головне, щодо матеріальної допомоги нашим мобілізованим, загубленим і померлим працівникам і родичам працівників Компанії. Учора ми провели засідання профспілкового комітету. Домовилися з роботодавцем ще про погашення боргів, які існують у профспілкових організаціях ДП НАЕК «Енергоатом». Я сподіваюся на продовження соціального діалогу, який уже розпочався».

На Пленумі Атомпрофспілки також було заслухано виступи і обговорено стан соціального діалогу в організаціях природно-заповідного фонду України.

Директор Департаменту природно-заповідного фонду та біорізноманіття Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України Едуард Арустамян відзначив, що до Атомпрофспілки входить 16 організацій природно-заповідного фонду, і між Атомпрофспілкою та Міндовкілля укладено Галузеву угоду (остання на 2022-2024 роки). 4 грудня цього року створено спільну робочу групу з реалізації положень Галузевої угоди. Він наголосив, що ступінь виконання угоди на досить високому рівні. Водночас звернув увагу на низку проблем, з яких найгостріша — низький рівень оплати праці працівників природних установ.

Про підприємства Зони відчуження

На Пленумі ЦК Атомпрофспілки було порушено також це питання. За участю керівників і спеціалістів ДАЗВ та Атомпрофспілки, а також керівників підприємств Зони відчуження, 24 листопада ц. р. відбулася робоча зустріч з метою здійснення аналізу стану виконання Галузевої угоди між ДАЗВ та Атомпрофспілкою.

Перший заступник Голови Державного агентства України з управління зоною відчуження Андрій Тимчук зосередився на підсумках виконання Галузевої угоди. «На мій погляд, надзвичайно ретель-

на робота. Дія Галузевої угоди припала на складні часи. Але ми усі це розуміємо. Тому маю надію, що і в подальшому наш соціальний діалог буде конструктивним. Керівництво теж на це налаштоване».

Заступник Голови Атомпрофспілки Павло Прудніков, як голова комісії з укладення Галузевої угоди між Атомпрофспілкою та ДАЗВ, вказав на високий рівень соціального діалогу і ступінь високої довіри соціальних партнерів щодо виконання домовленостей, яких вдається досягти у ході колективних переговорів. «На деяких підприємствах є заборгованість із заробітної плати. Проблема є з неналежним фінансуванням статей щодо охорони праці. Іноді незрозуміло, яким чином відбуваються реорганізації підприємств Зони відчуження. Деякі питання є щодо гарантій профспілкової діяльності. Але у ході зустрічі 24 листопада цього року представників Атомпрофспілки і ДАЗВ практично усі ці питання були зняті з порядку денного. Ми отримали вичерпну інформацію щодо перспектив розвитку підприємств, як будуть вирішуватися проблемні питання». У зоні особливої уваги Атомпрофспілки питання проживання працівників ДСП ЧАЕС, які і працюють, і відпочивають у 10-кілометровій зоні. Але, за інформацією соціальних партнерів, це питання теж уже зрушено з місця. Є домовленості з міжнародними донорами щодо побудови належних умов для відпочинку персоналу ДСП ЧАЕС, яке буде не в «десятьці». Також на контролі Атомпрофспілки додаткова оплата роботи за вахтовий метод тощо.

Керівник Об'єднаної організації профспілки працівників підприємств зони відчуження Геннадій Михайлюк підкреслив важливість соціального діалогу особливо в умовах воєнного стану. «Я був приємно здивований, коли на зустрічі 24 листопада цього року керівництво ДАЗВ запросило керівників підприємств, які з перших вуст почули інформацію, зауваження з боку профспілкової сторони, відповіли на гострі питання. Зустріч «очі в очі» пройшла, на мій погляд, успішно. Хотілося, щоб і в подальшому вони були регулярними. Ціль у нас одна, шляхи та підходи можуть відрізнятися, але погоджувати їх, спільно розв'язувати проблеми — запорука стабільної роботи підприємств, яка надає можливість вирішувати всі питання».

Голова первинної профспілкової організації ДСП ЧАЕС Богдан Сердюк короткими штрихами окреслив проблеми на Чорнобильській

АЕС. «Колектив працює у вахтовому режимі. Перебуває на майданчику близько двох тижнів. Зрозуміло, що з об'єктивних причин і що питання адміністрацією вирішується. Хотілося б, аби профспілка була докладно поінформована щодо перебігу вирішення питання».

Заступниця начальника Управління — начальниця відділу соціальної політики Тетяна Марченко: «Дійсно, соціальний діалог дуже важливий, і був, і буде, я впевнена. Але основна місія соціального діалогу не в тому, щоб вислухати, а в тому — щоб почути. Основним його принципом є взаємоповага соціальних партнерів, соціальних сторін: і роботодавців, і держави, і профспілок. Таким наочним прикладом є наша Галузева угода між Міненерго та Атомпрофспілкою. Ми її постійно удосконалюємо. Багато років саме у форматі соціального діалогу співпрацюємо з Атомпрофспілкою».

Голова Атомпрофспілки Валерій Матов у підсумку зазначив про доволі високий стан соціального діалогу загалом і щодо виконання галузевих угод: «У грудні поточного року відбулися колективні переговори щодо внесення змін до Галузевої угоди з Міністерством енергетики України. Робочою комісією доопрацьовано Додаток 20 Угоди «Перелік доплат і надбавок, що мають міжгалузевий характер, до тарифних ставок і посадових окладів працівників об'єднань, підприємств і організацій», розділ «Надбавки» доповнено новими позиціями. До ГУ включено додаток 20а «Положення про порядок виплати щомісячної надбавки за стаж роботи в енергетичній галузі». Це Положення визначає єдиний підхід до виплати та розмірів надбавки до тарифної ставки (посадового окладу) за стаж роботи в енергетиці працівникам основних професій. Підписані зміни та доповнення до Галузевої угоди з Міненерго вже направлено на повідомлення реєстрації до Міністерства економіки України».

На Пленумі було прийнято низку організаційних рішень: зміни у складі Центрального комітету Атомпрофспілки та його Президії, обрано заступником Голови Атомпрофспілки Сергія Сніткова — нового голову профкому «Енергоатома». Затверджено проект бюджету ЦК Атомпрофспілки на 2024 рік, ухвалено інші важливі для діяльності профспілкової організації рішення. За результатами обговорення прийнято постанови Пленуму ЦК Атомпрофспілки.

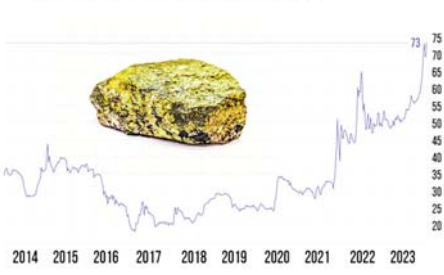
Лілія СОКОЛОВА

РОЗВИТОК АТОМНОЇ ЕНЕРГЕТИКИ

Урану на всіх не вистачить. Як дефіцит сировини загальмував атомну енергетику?

ЯК ЗРОСТАЮТЬ ЦІНИ НА УРАН?

(Закінчення.
Початок на 1-й стор.)

В останні роки держави все частіше використовують торгівлю енергоносіями як зброю. Країни, які не мають власного видобутку газу та вугілля, кинулись шукати острівці стабільності. І знайшли його в атомній енергетиці.

Чудовий приклад — Японія. Після аварії на АЕС «Фукусіма-1» влада закрила більшість ядерних реакторів та зменшила частку атомних станцій у виробництві електрики з 30% до 4%. Енергосистему перебудували під природний газ та вугілля, які купували на світовому ринку.

У підсумку країна страждає від зростання цін на енергоносії та змушена йти на компроміси з державою-спонсором тероризму, купуючи російський скраплений газ. А у разі воєнного конфлікту в регіоні вся енергетика країни опиниться під загрозою через вразливість портів.

Усе це підштовхнуло владу до відродження в Японії атомної енергетики. До пере-

запуску готують близько 20 реакторів. За планом, уже у 2030 році АЕС вироблятимуть 20–22% електроенергії країни.

У подібній ситуації опинилася й Туреччина. Країна намагається пом'якшити свою залежність від імпорту газу та вугілля, реалізуючи великі атомні проекти з росіянами та китайцями.

Китай постійно зростає та потребує більше енергії, однак 60% електрики виробляє з вугілля. Влада планує відмовитися від цього енергоносія до 2060 року. Щоб замінити вугільні електростанції, країна планує будувати шість-вісім нових ядерних реакторів на рік. Разом у Китаї та Індії зараз будують 29 із 57 нових реакторів, які зводять по всьому світу.

Ще кілька років тому Сполучені Штати взяли курс на продовження терміну служби своїх АЕС, а також розвиток технологій малих модульних реакторів. Вони будуть дешевшими, простішими у будівництві та

комерційно привабливішими. На їх будівництво та випробування в США видатимуть мільярди доларів державних субсидій.

Після палких дискусій атомний «злам» стався і в Євросоюзі. Група країн на чолі з Францією домоглася внесення атомної енергетики до списку екологічно чистих, чим поліпшила галузі доступ до фінансування з боку інвесторів та урядів. «Зламу» сприяла газова війна з Росією та прагнення блоку першими досягти «вуглецевої нейтральності».

З великих країн в опозиції до атомки стоїть хіба що Німеччина, яка цього року під тиском «зелених» закрила всі свої АЕС. Щоправда, повного політичного консенсусу з цього рішення там немає. Вже лунають заклики не демонтувати німецькі реактори, а лише законсервувати їх.

Олександр Геннадійович СОРОКІН:

Згадувані тенденції, які обумовлюють стан ринку урану, є загальновідомими, адже вони формувалися десятиріччями. Справді, пристрасті навколо аварій на атомних об'єктах уже давно вщухли. Попит на сировину зростає, проте її видобуток не збільшувався. Низька ціна не стимулювала виробників урану до збільшення своїх потужностей. А дефіцит покривався за рахунок додаткових джерел — залишків на складах, ядерного озброєння тощо. Вочевидь, рано чи пізно ринок мусив сам себе збалансувати. Зростання ціни на уран було зрозумілим і повністю прогнозованим. Що не було відомим зарані, то це події останніх двох років: повномасштабне вторгнення в Україну, накладення санкцій на агресора, переворот у Нігері. Внаслідок цих чинників вартість урану почала зростати дуже швидко. Протягом останніх тижнів ціна збільшується на 9 доларів щотижня й нині сягає вже 212 доларів за кілограм сировини. Таку динаміку стрімкого зростання ми спостерігали у 2004–2007 роках. Проте тоді ціна становила 75 доларів, і якщо ми порівняємо її з нинішніми 212, то різниця буде очевидною.

Для споживачів ядерного палива таку ситуацію не можна назвати сприятливою. Натомість виробники урану отримують стимул для розвитку. Навіть у тому випадку, якщо ціна на копалину більше не зростатиме, а лишатиметься стабільною, видобуток збільшуватиметься. Канада, Казахстан та інші країни, що мають цінний ресурс, розроблятимуть нові родовища.

Які перспективи чекають на українських виробників? Як відомо, наші поклади не вирізняються високим вмістом урану та високою його якістю. Виробництво завжди було низькорентабельним, відповідно, й залучення інвестицій було проблематичним. Забезпечення роботи видобувних підприємств брала на себе держава, яка дбала про підтримку власного виробника. Однак нинішня ринкова ситуація може призвести до того, що зацікавленість у вітчизняних родовищах зростатиме.

Наразі інвестування у розвиток української урановидобувної галузі блокує війна. Але, за умови сприятливого для нашої країни розвитку подій, позитивні сценарії цілком можливі. Розширення кола партнерів, залучення коштів, модернізація виробництва зможуть дати позитивний результат. Так, сама лише Новостянтинівська шахта могла б забезпечити всі потреби «Енергоатому»!

Звісно, поки що оптимістичні прогнози можна давати дуже обережно. Зараз наше завдання — вистояти. Позитивним фактором, який сьогодні допомагає видобувним підприємствам вижити, є партнерські відносини з НАЕК «Енергоатом». Тут розуміють усі ті складнощі, з якими стикаються виробники урану, усвідомлюють, наскільки високою є стратегічна цінність галузі. Будемо сподіватися на те, що взаємна підтримка допоможе пережити найтяжчі часи та з новими силами розпочати роботу після нашої Перемоги.

Загалом можна стверджувати, що в атомну енергетику нарешті повірив увесь світ, тож потреба в ядерному паливі кратно зростатиме. І це — перший виклик для галузі.

Дефіцит урану

Для виробництва електрики з вугілля або газу потрібно купити сировину та з мінімальною обробкою доставити до місця спалювання. З ядерним паливом ситуація інша. Уранову руду спочатку добувають, обробляють кислотою, роблять конверсію, збагачують і лише потім створюють «капсули» з ядерним паливом.

Обробка урану є капіталомісткою та складною, тому на глобальному рівні цим займаються лише кілька компаній: дві міжнародні — Orano та Urenco, а також «росатом». Для нарощування виробництва палива доведеться інвестувати в усе технологічне ланцюг, а не тільки у видобуток сировини.

І проблеми можуть початися вже на першому етапі. Профільна асоціація WNA попереджає про дефіцит урану, якщо не буде інвестицій у розробку нових шахт.

Річ у тім, що видобуток урану звичайно відстає від попиту. У 2022 році шахти покри-

ли лише 74% потреби АЕС. Решта припадає на вторинні джерела сировини: повторно перероблений «збіднений» уран, комерційні запаси та високозбагачений уран з ядерних арсеналів.

Уран, який діставали з ядерних ракет та переробляли на паливо, довгий час був одним з ключових джерел сировини для АЕС. У 1993 році США та Росія розпочали програму «Мегатони у мегавати», за якою 20000 ядерних боеголовки «переплавляли» в енергетичний уран. В останні роки дії програми лише російський «збройний» уран забезпечував 13% світового попиту, витісняючи видобуток з уранових шахт.

У 2013 році російсько-американська угода завершилася. «Збройний» уран почав закінчуватись, але видобуток на шахтах не зріс — усе зіпсувала аварія на «Фукусіма-1».

В ЯКИХ КРАЇНАХ БУДУЮТЬ НАЙБІЛЬШЕ ЯДЕРНИХ РЕАКТОРІВ?

на спотовому ринку зросла майже на 40% — до 73 доларів за фунт (0,45 кг). І це лише початок.

Економічні складнощі не є виразом для галузі, однак це може загальмувати її розвиток. Ба більше, напруга, яка супроводжуватиме розв'язання проблем із забезпеченням ураном, зробить атомну енергетику вразливою перед ще одним викликом — геополітичним.

Війни, санкції та державні перевороти

Ядерні технологічні ланцюги розкидані по всій Земній кулі. І це велика проблема для світу, який все більше потопає у війнах та використовує торгівлю як зброю.

46% уранової руди добувається в Казахстані. Ця країна позиціює себе як нейтральна і не погрожує припиненням поставок. Однак логістичні шляхи до ЄС пролягають через РФ. Спроби західних компаній знайти альтернативні маршрути вже призвели до затримок. До того ж країну, затиснуту між Росією та Китаєм, важко назвати стабільною — у 2022 році там сталася спроба державного перевороту.

4% видобутку зосереджено у Нігері, де нещодавній державний переворот уже вдарив по поставках урану для Франції. Частка здається невеликою, але в умовах напруженого ринку втрата цих обсягів може ще більше підігріти ціни. Ще 8% уранової руди добувається в Росії та Китаї, які зараз конфронтують із західними країнами.

На території України зосереджено 2% світових покладів урану. Це більше, ніж у будь-якій країні ЄС. Близькість до ринків збуту та високі світові ціни з роками стимулюватимуть і вітчизняну ядерну галузь.

Видобуток урану — це лише половина проблем. Картина стане ще складнішою, якщо подивитися на країни, які його збагачують. Передове місце тут посідає Росія, на заводи якої припадає третина всього світового збагаченого урану.

Росія володіє найбільшою кількістю вільних потужностей із збагачення, а також єдина у світі здатна виробляти високопробний низькозбагачений уран (HALEU). Саме на ній мають працювати новітні американські малі модульні реактори. Це вже не кажучи про те, що РФ є постачальником палива для 18 ядерних реакторів у країнах ЄС.

Оскільки «росатом» є компанією-рейдером, яка захопила найбільшу в Європі Запорізьку АЕС, рано чи пізно вона опиниться під санкціями. Навіть загроза такого сценарію гальмує розвиток галузі та інвестиції в неї.

Майбутнє атомних електростанцій світу залежатиме від боротьби з геополітичними викликами та швидкістю перебудови технологічних ланцюгів під нові реалії. Отже, боротьба атомної енергетики тільки починається.

Коментар взяла Леся ГАЙОВА

ПІДТРИМКА АТОМПРОФСПІЛКИ

Коли в біді є допомога

Обстріли, що сталися наприкінці жовтня на Хмельниччині, залишили після себе значні руйнування. Трьом співробітникам, завідувачам складу, представникам відділення Складського господарства, довелося не просто пережити ворожий артилерійський вогонь, а й зазнати сильних пошкоджень своїх домів. ЦК Атомпрофспілки не залишився осторонь і надав фінансову допомогу постраждалим. Розповідає голова ППО Складських господарств Руслана Пасечник.

— Домівки працівників зазнали суттєвих руйнувань: вибиті вікна та двері, зруйновані стіни, стелі та меблі. Через скорі морози треба було діяти швидко. Коли лихо приходить у наш дім — ми згуртуємося та допомагаємо. Навіть після закінчення робочого дня колеги приходили до постраждалих та допомагали прибирати і ремонтувати. За допомогою небайдужих вдалося хоча б тимчасово врегулювати ситуацію.

Для постраждалих спроби звернутися до державних установ та громадських організацій по допомогу не мали жодних результатів. Втрата надії на підтримку від офіційних структур змусила колектив об'єднатися ще сильніше, шукаючи внутрішні рішення.

Ініціатива працівників та відділення Атомного Складського господарства допомогла оприлюднити проблему серед різних підрозділів компанії. Це сприяло збору коштів для допомоги постраждалим колегам. Зусиллями всього колективу була надіслана допомога тим, хто опинився в складному становищі. Але руйнування таких масштабів потребують на відновлення суттєвих коштів. Тож громада звернулася до Центрального комітету Атомпрофспілки, який надав достойну фінансову підтримку 100000 гривень.

Це дозволило розпочати роботи з відновлення пошкоджених будинків. Було замовлено вікна та інші матеріали. Процес відновлення житла постраждалих триває. Це стало можливим завдяки спільним зусиллям та підтримці Атомпрофспілки. Велика подяка!

Існування профспілкового руху в Україні — це ознака рівня цивілізованості держави

МОЛОДЬ ДОПОМАГАЄ

Станьмо ближчими

Організація молоді Атомпрофспілки вже не перший рік проводить до Дня Святого Миколая адресну акцію «Станьмо ближчими». Ще в далекому 2014-му впровадження адресної благодійної акції серед молоді Атомпрофспілки ініціював заступник голови ППО ЧАЕС Олександр Панченко, за що ми йому досі дуже вдячні. Кожного року ця акція об'єднує активістів профспілкового руху України.

Цьогоріч в акції взяли участь 60 осіб, серед них члени ППО працівників Дирекції ДП НАЕК, Організації молоді Атомпрофспілки, а також члени МР ФПУ, МР ПМГУ, МР Профспілки АПК України. І навіть ті, хто перебуває за кордоном. Адже жодна відстань не може завадити подарувати тепло та святковий настрій незнайомій людині. Всі учасники акції поставилися до конкурсу відповідально і з душею: розпитували у знайомих, що саме цікавить людину, якій вони готують подарунок, писали листи, які викликають щирі

посмішку, заготовляли заздалегідь іміджеву продукцію своєї Профспілки.

Нововведенням цьогорічної акції стало те, що її учасники могли виконати роль Святого Миколая для дітей з Центру соціальної адаптації та інтеграції молоді з особливими потребами. На забезпеченні Центру перебувають 13 дітей. Кожна дитина написала листа Святому Миколаю, де розповіла свою маленьку мрію. Ми були приємно здивовані, що відгукнулися 22 учасники, та вирішили здійснити мрії цих світлих і щирих діточок. Так, сили кожного

зараз спрямовані на допомогу ЗСУ, переселенцям чи дітям загублених Героїв, але не можна залишати поза увагою і таких дітей, які потребують піклування і чекають на свято.

Тож розповідаємо — наші учасники не тільки здійснили бажання кожного з дітлахів, а ще й придбали фарби, пластилін, кольорові картон та папір, солодощі, іграшки на загальну потребу Центру.

Ми щиро дякуємо всім причетним за участь та шире бажання зробити щасливою кожну дитину Центру соціальної адаптації та інтеграції молоді з особливими потребами у цей казковий день!

Як це відбувалося, дивіться тут. Наведіть камеру смартфона на QR-код:

АТОМНИЙ СПОРТ

Допомога ЗСУ об'єднує українців

Понад 60000 гривень зібрано під час благодійного заходу «Забіг під градірнями. Трейл до Дня Святого Миколая». Ці гроші спрямують на допомогу ЗСУ, зокрема на виробництво FPV-дронів.

«Забіг під градірнями. Трейл до Дня Святого Миколая 2023» відбувся у неділю, 10 грудня. До благодійного заходу на підтримку ЗСУ долучилися дорослі та діти. Попри зимову погоду атмосфера під час забігу була теплою і затишною. Учасники пробігли на вибір дистанції 1 км, 4,5 км та 9 км, окрема дистанція була для найменших.

У результаті всі разом зібрано готівкою в скриньку 31800 грн. Ці гроші буде передано волонтерам на виготовлення FPV-дронів для військових. Ще 28565

грн учасники задонатили, реєструючись на сайті. Суму перерахують ГО «Енергія Перемоги».

«Дякую всім, хто долучився до вже традиційного благодійного забігу. Всі зібрані кошти волонтери спрямують на найнеобхідніші речі для наших воїнів. Такі заходи згуртовують енергетиків, згуртовують всіх українців і вселяють впевненість у нашій Перемозі», — сказав генеральний директор РАЕС Павло Ковтонюк.

«Цей черговий захід об'єднує нас, об'єднує українців. Усі донати, які ми зби-

рали сьогодні та збирали протягом усього року під час таких подій, ідуть на підтримку Збройних Сил України. Адже саме завдяки нашим воїнам ми можемо такі заходи проводити. Звичайно, дякую організаторам і волонтерам за їхню кропітку працю», — наголосив голова Первинної профспілкової організації РАЕС Іван Мельник.

«Висловлюю подяку організаторам та партнером заходу, зокрема команді організації молоді. Особлива вдячність усім учасникам та тим, хто задонатив на підтримку ЗСУ. Закликаю працівників станції і надалі перераховувати відсотки від посадового окладу й долуча-

тися до всіх можливих благодійних заходів і акцій, адже цим ми наближаємо нашу Перемогу», — наголосив голова організації молоді ППО РАЕС Євгеній Бураков.

Нагадаємо, що цього року першість із легкої атлетики «Забіг під градірнями» та «Забіг до Дня Святого Миколая» об'єдналися в один масштабний благодійний захід. Його організаторами традиційно стали Рівненська АЕС, Первинна профспілкова організація РАЕС, організація молоді ППО РАЕС за підтримки ВП ГО «УкрЯТ» у Рівненській області, Вараської міської ради та ТМ «Скиба».

Іванна БУРАКОВА
Фото: Анна МОХНАР

ЖІНКИ У ЛАВАХ ЗСУ

«Спокійнішою стала, коли пішла служити»

Нещодавно ми відзначили День Збройних Сил України. Свято, яке нині поза гендером. Жінки дедалі частіше воліють йти на війну, захищати рідну землю від загарбника. Одна з таких відчайдуш — Ольга Парфьонова. Це перша жінка з Південноукраїнської АЕС у лавах ЗСУ.

Уже четвертий місяць вона служить у Повітряних силах України на посаді стрільчині, у званні поки що солдатки. Її навіть встигли охрестити позивним «Княгиня». З початком війни Ольгу охопив розпач через побоювання за 13-річну доньку Вероніку, яку виховує самотужки. Поступово материнський інстинкт трансформувався у бажання піти на війну. «Це був дуже довгий шлях. Я нікому не казала. Тільки батьки мої про це знали та дитина. Все. Влітку в мене була відпустка, яку я всю використала, щоб потрапити до ЗСУ», — розповідає стрільчиня Повітряних сил Збройних Сил України Ольга Парфьонова.

Потрапити до ЗСУ виявилось не так уже й легко. Ким служитиме, де — чіткого плану в 36-річній бійчині не було. Після довгих бюрократичних поневірянь Оля, зрештою, потрапила на півторамасячне навчання — базову військову підготовку. «Дуже сподобалося, як казати, «зайшло». Коли телефонувала мама, вона по голосу чула, що мені це припало до душі. Стрільня завжди подобалось, але стріляла я тільки в тирі», — каже військовка.

Ользі до однострою не звикати. Сім років працювала на посаді контролера в загоні відомчої охорони ВП ПАЕС. У ЗСУ

поки що служить у тилівій частині, але будь-якого моменту умовно безпечне місце може змінити на «нульовий» рубіж. Зізнається, страх є, але вороття немає. Та й батьки, нарешті, змирилися з непростим рішенням доньки. «Батьки були дуже проти, особливо тато. Він спочатку злився на мене. Але зараз, коли я поїхала на навчання, вони трохи заспокоїлися. Підтримують мене, допомагають. Я навіть за собою помітила, що спокійнішою стала, коли пішла служити», — розповідає військовка.

У частині, де служить Ольга, жінок чимало. Посади різні, як і вікова категорія. Гендерної дискримінації, каже, не помітила. Під час виконання бойового завдання чоловіки-колеги намагалися ставитись як до рівного бійця, але й не забувають, що перед ними жінка. «Вони оберегають, хочуть пригостити чимось смаченьким. Завжди щось мені приносять: цукерки, шоколадки, булочки — бо я худенька. Дуже хлопці класні. Мені пощастило з ними», — ділиться захисниця.

Загалом в Україні у лавах ЗСУ майже 43 000 військовослужбовців, з них 5000 — безпосередньо на фронті. Можливо, у такий спосіб слабка стать і реалізує своє право на самовизначення, але нехай це буде не на війні.

Валентина
ГЕРАСИМЕНКО

БЛАГОДІЙНІСТЬ

Зігріємо воїнів разом!

Нещодавно на Хмельницькій АЕС відбулася благодійна лотерея на підтримку ЗСУ. Частину зібраних коштів у сумі 30000 грн передали для нетішинської волонтерської організації «Окопні Свічки Нетішин».

Основним напрямом допомоги захисникам, який обрали себе волонтери, є виготовлення окопних свічок. Минулого року 8000 виробів передали для військових. Цьогоріч нетішинці планують розширити виробництво. До свічок додають приємні подарунки: диски для розпалки, ангелів-охоронців, вітаміни, сухі супи тощо. Кошти, які зібрано атомники, використали на придбання парафіну та стеарину.

Волонтери вдячні атомникам за підтримку цієї благодійної справи, а також нетішинцям, які перераховують кошти, приносять матеріали для виготовлення окопних свічок.

Відсутність інформації про зроблену профспілковою організацією справу — це відсутність самої справи!

Засновник: Професійна спілка працівників атомної енергетики та промисловості України
Видавець: Редакція газети «Атомник України»

Поштова адреса редакції: вул. Хрещатик, 22, а/с 393 м. Київ, 01001
Газета «Атомник України»

Головний редактор
Марічка КОРМУШКІНА
Телефон: (044) 205-74-20
E-mail: atomnik@union.kiev.ua
atomnik@gmail.com
http://www.atomprofspilka.info

Газета виходить 2 рази на місяць
Індекс — 21766

За точність викладених фактів відповідальність несе автор
Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій

При передруку посилання на «Атомник України» обов'язкове

Свідоцтво про реєстрацію
КВ №4480 від 21.08.2000 року

Газета віддрукована
у ТОВ «МЕГА-ПОЛІГРАФ»:
04073, м. Київ,
вул. Марка Вовчка, 12/14.

Тираж 1000